

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 62/2018-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2019 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša, Ľudmily Gajdošikovej, Sergeja Kohuta, Jany Laššákovej, Milana Ľalíka, Lajosa Mészároša, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] právne zastúpenej advokátom JUDr. Daliborom Kuciaňom, Žilinská cesta 130, Piešťany, ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava konaných 10. novembra 2018, a takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozhodnutie miestnej volebnej komisie o výsledku volieb do Obecného zastupiteľstva v obci Stará Myjava z 10. novembra 2018 v časti týkajúcej sa poslanca [REDACTED] a v y h l a s u j e [REDACTED] za riadne zvolenú poslankyňu do Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2018 doručená sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava (ďalej aj „obecné zastupiteľstvo“) konaných 10. novembra 2018.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že bola nezvolenou kandidátkou na poslankyňu obecného zastupiteľstva, ktorá vo volebnom obvode Stará Myjava získala 193 hlasov, teda viac ako 10 % z celkového počtu oprávnených voličov (635), aj z celkového počtu voličov zúčastnených na voľbách (504), čím preukazuje svoju aktívnu legitimáciu na podanie sťažnosti.

3. V sťažnosti sťažovateľka označila aj kandidáta, proti ktorému sťažnosť smeruje a ktorým je [REDAKOVANÉ], ktorý bol posledným zvoleným poslancom do sedemmiestneho obecného zastupiteľstva s rovnakým počtom získaných hlasov (193) ako sťažovateľka, ktorá je podľa oficiálnych výsledkov volieb prvou náhradníčkou.

4. Sťažovateľka tvrdí, že miestna volebná komisia v Starej Myjave (ďalej aj „miestna volebná komisia“) rovnosť hlasov posledného zvoleného poslanca obecného zastupiteľstva a sťažovateľky vyriešila po svojom, a to tak, že pri rovnosti hlasov dvoch kandidátov na poslanca Obecného zastupiteľstva v obci Stará Myjava vyhlásila kandidáta podľa abecedného poradia, čím bezprecedentne poprela ustanovenie § 189 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“). V rozpore s uvedeným ustanovením miestna volebná komisia pri rovnosti platných hlasov nezávislého kandidáta a kandidáta politickej strany neurčila poslanca obecného zastupiteľstva žrebom.

Sťažovateľka ďalej argumentuje tým, že odpis zápisnice miestnej volebnej komisie v Starej Myjave neobsahuje žiadne uznesenie ani záznam o tom, že by miestna volebná komisia postupovala v súlade s § 189 ods. 3 volebného zákona, a to napriek tomu, že tak postupovať mala.

5. Na preukázanie uvedených tvrdení sťažovateľka navrhla vypočúť všetkých členov miestnej volebnej komisie, pričom označila jedného z nich, a to [REDAKOVANÉ], ktorý mal sťažovateľke neuskutočnenie žrebu pri určení zvoleného poslanca potvrdiť.

6. Sťažovateľka ako ďalší dôvod nezákonnosti a neústavnosti volieb poslancov do obecného zastupiteľstva uvádza aj nesprávne posúdenie platnosti, resp. neplatnosti hlasov pre sťažovateľku, a tým sčítanie hlasov majúce vplyv na výsledok volieb a rozhodnutie miestnej volebnej komisie o zvolených kandidátoch na poslancov obecného zastupiteľstva. Podozrenie na nesprávne sčítanie hlasov vo voľbách do orgánov samosprávy obce Stará Myjava odôvodnila sťažovateľka tým, že napríklad neúspešný kandidát na starostu [REDAKOVANÉ] nezískal ani jeden hlas a podľa vlastného vyjadrenia volil sám seba. Sťažovateľka preto v sťažnosti taktiež navrhuje prepočítanie a posúdenie platnosti hlasovacích lístkov pre voľby poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava zo strany ústavného súdu

7. Z týchto dôvodov sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po vykonaní dokazovania vo veci samej nálehom takto rozhodol:

„I. Ústavný súd Slovenskej republiky, výsledok volieb do Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava, konaných dňa 10.11.2018, v časti týkajúcej sa zvolenia [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] za poslanca Obecného zastupiteľstva v obci Stará Myjava z r u š u j e, z dôvodu porušenia § 189 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov, miestnou volebnou komisiou v Starej Myjave.

V prípade, ak Ústavný súd Slovenskej republiky zistí pri svojom prepočítaní hlasov odovzdaných vo voľbách do obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava, že sťažovateľ získal viac hlasov než účastník tohto konania, rozhodnutie o zrušení výsledku volieb (petit

I.) je bezpredmetný, nakoľko bola v reálnom čase prejavená vôľa voličov a táto konvaliduje i hrubé porušenie zákona miestnou volebnou komisiou v Starej Myjave a navrhujeme, aby Ústavný súd

Slovenskej republiky, svojím nálezom takto rozhodol:

II. Ústavný súd Slovenskej republiky, rozhodnutie miestnej volebnej komisie v Starej Myjave o výsledku volieb do Obecného zastupiteľstva v obci Stará Myjava, v časti týkajúcej sa zvolenia [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] za poslanca Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava vo voľbách konaných 10.11.2018 zrušuje a vyhlasuje [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] za riadne zvolenú poslankyňu Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava.“

8. Uznesením č. k. PL. ÚS 62/2018-18 z 12. decembra 2018 ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

9. Výzvou z 28. decembra 2018 vyzval ústavný súd odporcu [REDAKOVANÉ], ktorý bol posledným zvoleným poslancom do sedemmiestneho obecného zastupiteľstva, aby sa k volebnej sťažnosti vyjadril. V podaní, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 11. januára 2019, odporca uviedol, že „Vzhľadom na rozhodnutie miestnej volebnej komisie som akceptoval v dobrej viere rozhodnutie volebnej komisie, potvrdené všetkými jej členmi. Ústavnosť či neústavnosť volieb som ďalej neskúmal, v plnej miere som sa spoľahol na miestnu volebnú komisiu.

Na základe hore uvádzaných skutočností som na ustanovujúcom zasadnutí Obecného zastupiteľstva v Starej Myjave konaného dňa 29.11.2018 o 17.00 v miestnom KD, som zložil zákonom predpísaný sľub poslanca obecného zastupiteľstva v obci Stará Myjava.

Na svojom doterajšom konaní som nemal záujem sťažovateľke a ani inej osobe uškodiť resp. poškodiť jej ústavné práva. Všetky moje konania boli konané v dobrej viere, že som bol právoplatne zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva vo volebnom obvode Stará Myjava.

V danej veci už nemám čo dodať, čo by mohlo zásadným spôsobom ovplyvniť moje konanie.“

II.

10. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

11. Podľa § 63 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

12. Podľa § 63 ods. 2 zákona o ústavnom súde v prípadoch uvedených v odseku 1 písm. a) až c) ústavný súd rozhoduje nálezom.

13. Podľa §189 ods. 1 volebného zákona za poslancov obecného zastupiteľstva sú zvolení kandidáti, ktorí získali vo volebnom obvode v poradí najviac platných hlasov.

Podľa § 189 ods. 2 volebného zákona ak vo volebnom obvode získajú viacerí kandidáti tej istej politickej strany alebo koalície rovnaký počet platných hlasov, je zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva kandidát v poradí uvedenom na kandidátnej listine príslušnej politickej strany alebo koalície.

Podľa § 189 ods. 3 volebného zákona ak vo volebnom obvode získajú viacerí kandidáti viacerých politických strán, koalícií alebo nezávislí kandidáti rovnaký počet platných hlasov, miestna volebná komisia určí z nich poslanca obecného zastupiteľstva žrebom.

III.

14. Podstatou sťažnosti sťažovateľky je namietaná neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava konaných 10. novembra 2018, a to z dôvodu namietaného nesprávneho postupu miestnej volebnej komisie, ktorá porušila ustanovenie § 189 ods. 3 volebného zákona, keď pri rovnosti platných hlasov nezávislého kandidáta (zvolený poslanec) a kandidáta politickej strany (sťažovateľka) neurčila poslanca obecného zastupiteľstva žrebom. Sťažovateľka tiež namieta nesprávne posúdenie platnosti, resp. neplatnosti hlasov, a tým aj nesprávne sčítanie hlasov, ktoré mohlo ovplyvniť výsledok volieb.

15. Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb. Zistené porušenia musia byť preukázané a spôsobilé priamo ovplyvniť výsledok volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 19/07, PL. ÚS 82/07). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

16. Porušenie volebného zákona musí dosahovať takú intenzitu, ktorá v príčinnej súvislosti má za následok nezákonnosť volieb, resp. nezákonnosť ich výsledku (PL. ÚS 14/99, PL. ÚS 32/03).

17. Ústavný súd musí pri tomto type konania (konanie vo volebných veciach) vzhľadom na jeho účel, ktorým je predovšetkým verejný záujem na tom, aby výsledok volieb odrážal skutočnú vôľu voličov a bol zachovaný základný predpoklad fungovania demokratického štátu, riadiť princípom materiálneho chápania ochrany ústavnosti, a vysporiadať sa tak s každým zisteným a zároveň relevantným porušením zákonnosti alebo ústavnosti volebného procesu (PL. ÚS 96/07).

18. Voľby môžu byť v zmysle judikatúry (PL. ÚS 98/07) ústavného súdu (a tiež podľa teórie ústavného práva) spochybnené v zásade tromi spôsobmi, a to tým, že došlo k volebnej chybe (napr. nesprávne sčítanie hlasov a iné číselné omyly), k volebnému deliktu (úmyselne nesprávne sčítanie alebo iné falšovanie volieb počas ich priebehu) alebo k neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania (oblasť nekalej volebnej súťaže a použitých prostriedkov volebnej kampane).

Skutkové zistenia

19. Výzvou z 22. novembra 2018 si ústavný súd v súlade s § 62 zákona o ústavnom súde vyžiadal volebnú dokumentáciu vrátane hlasovacích lístkov a všetkých zápisníc. Súčasťou volebnej dokumentácie boli hlasovacie lístky na voľbu starostu obce Stará Myjava, platné, neplatné a nepoužité hlasovacie lístky na voľbu poslancov Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava, použité aj nepoužité obálky, zoznam voličov, zoznam občanov, ktorí požiadali o voľbu do prenosnej urny, pomocné sčítacie hárky, zápisnica okrskovej volebnej komisie o priebehu a výsledku volieb (T9), zápisnica miestnej volebnej komisie o výsledku volieb (T11), kandidátne listiny pre voľby starostu a pre voľby do obecného zastupiteľstva a ďalšie listiny (menovacie listiny, odovzdávacie protokoly, pokyny pre voľby, prázdne tlačivo zápisnice T9, preukazy členov volebnej komisie).

20. Podľa zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb vo voľbách do orgánov samosprávy obcí konaných 10. novembra 2018 v obci Stará Myjava boli za poslancov obecného zastupiteľstva podľa počtu získaných platných hlasov zvolení:

1.	██████████	počet hlasov	306
2.	██████████	počet hlasov	284
3.	██████████	počet hlasov	272
4.	██████████	počet hlasov	262
5.	██████████	počet hlasov	261
6.	██████████	počet hlasov	245
7.	██████████	počet hlasov	193

Podľa tejto zápisnice bola prvou náhradníčkou, ktorá nebola zvolená do obecného zastupiteľstva:

██████████ (sťažovateľka) počet hlasov 193.

21. Z volebnej dokumentácie vyplynulo, že pri voľbách poslancov obecného zastupiteľstva nastala skutočnosť, ktorú upravuje § 189 ods. 3 volebného zákona a v zmysle ktorého ak vo volebnom obvode získajú viacerí kandidáti viacerých politických strán, koalícií alebo nezávislí kandidáti rovnaký počet platných hlasov, miestna volebná komisia určí z nich poslanca obecného zastupiteľstva žrebom. V poradí posledný zvolený poslanec obecného zastupiteľstva ██████████ (odporca) bol nezávislým kandidátom a podľa oficiálnych výsledkov volieb získal 193 platných hlasov, pričom ██████████ (sťažovateľka) bola kandidátkou Slovenskej národnej strany a získala taktiež 193 platných hlasov. Ako však ústavný súd zistil, v predloženej volebnej dokumentácii sa nenachádzala žiadna zmienka ani záznam o uskutočnení žrebu medzi odporcom a sťažovateľkou.

22. Po prepočítaní všetkých hlasovacích lístkov pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva ústavný súd zistil, že počet platných hlasovacích lístkov pre jednotlivých kandidátov na poslancov Obecného zastupiteľstva v obci Stará Myjava bol takýto:

1.	██████████	počet hlasov	307
2.	██████████	počet hlasov	284
3.	██████████	počet hlasov	273
4.	██████████	počet hlasov	253
5.	██████████	počet hlasov	259

6.	██████████	počet hlasov	247
7.	██████████	počet hlasov	194

Ústavný súd po prepočítaní platných hlasovacích lístkov zistil, že sťažovateľka, ktorá bola v poradí prvou náhradníčkou do obecného zastupiteľstva získala:

██████████ (sťažovateľka) počet hlasov 195.

23. Úprava overovania volieb je alternatívne založená na predpoklade objektívnej príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou a zložením zastupiteľského zboru alebo aspoň možnej príčinnej súvislosti (princíp potencionalnej kauzality). Z toho treba vyvodit', že rozhodnutie voličov ako suveréna môže ústavný súd zmenit' len vo výnimočných prípadoch, keď vady volebného procesu spôsobili alebo mohli preukázateľne spôsobiť, že (by) voliči rozhodli inak a bol (by) zvolený iný kandidát. Podstatné však je, že zrušenie výsledkov volieb alebo vyhlásenie volieb za neplatné nemožno brať ako trest za porušenie volebného zákona, ale ako prostriedok na zaistenie legitimacy zvoleného orgánu (PL. ÚS 12/2015).

24. Základným právnym rámcom upravujúci prípravu, priebeh a zisťovanie výsledkov volieb poslancov do obecného zastupiteľstva je volebný zákon, ktorý v § 189 ods. 1 upravuje, že za poslancov obecného zastupiteľstva sú zvolení kandidáti, ktorí získali vo volebnom obvode v poradí najviac platných hlasov.

25. Z výsledkov prepočítania hlasov kandidátov na funkciu poslancov obecného zastupiteľstva, ktoré uskutočnil ústavný súd, vyplýva, že sťažovateľka ██████████ s počtom získaným platných hlasov 195 sa zaradila na posledné (siedme) miesto platne zvolenej poslankyne obecného zastupiteľstva, a to namiesto ██████████ s počtom získaných platných hlasov 194, ktorý sa umiestnil na ôsmom, (nezvoliteľnom) mieste, respektíve na prvom poradovom mieste náhradníka z kandidátov, ktorí už neboli zvolení za poslancov podľa počtu získaných platných hlasov. Podľa týchto zistení ústavného súdu teda k rovnosti hlasov medzi sťažovateľkou a odporcom nedošlo, a preto žreb podľa § 189 ods. 3 volebného zákona nebol potrebný.

26. Pri prepočítaní platných hlasov ostatných zvolených poslancov obecného zastupiteľstva zistil ústavný súd aj ďalšie zrejme nesprávne sčítania hlasov, tieto však nemajú vplyv na zvolenie týchto kandidátov za poslancov obecného zastupiteľstva a legitimitu ich poslanskeckého mandátu.

27. Vzhľadom na zistenú volebnú chybu spôsobenú nesprávnym sčítaním platných hlasov ústavný súd uplatnil svoju právomoc vyplývajúcu z čl. 129 ods. 2 ústavy a § 63 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený. Na základe tejto právomoci zrušil rozhodnutie okresnej volebnej komisie v zápisnici o voľbách poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava týkajúce sa pôvodne uvedeného dosiahnutého volebného výsledku [REDAKOVANÉ], nezávislého kandidáta (194 hlasov), a namiesto neho vyhlásil za riadne zvolenú poslankyňu Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava sťažovateľku [REDAKOVANÉ] so skutočne zisteným volebným výsledkom 195 platných hlasov.

28. Nadobudnutím právoplatnosti tohto nálezu, ku ktorému dôjde jeho doručením účastníkom konania, zaniká/vzniká dotknutým osobám mandát poslanca Obecného zastupiteľstva obce Stará Myjava.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2019